

МУБОДИЛАИ НОМАҲОИ ШОДБОШӢ

Ҳафтуми январи соли 2023 миёни Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ва Президенти Ҷумҳурии Қазоқистон мухтарам Қосим-Жомарт Тоқаев ба муносибати 30-юмин солгарди барпо намудани робитаҳои дипломатии ҳар ду кишвар мубодилаи номаҳои шодбошӣ ба амал омад.

Дар номаи шодбошии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба унвони Президенти Ҷумҳурии Қазоқистон мухтарам Қосим-Жомарт Тоқаев омадааст: «Мухтарам Қосим-Жомарт Кемелевич!

Ба муносибати рӯйдоди хотирмон дар таърихи навтарини робитаҳои Тоҷикистон ва Қазоқистон – 30 - солагии барпо намудани муносибатҳои дипломатӣ миёни давлатҳои мо бо камолӣ фараҳмандӣ ба Шумо ва мардуми бародари Қазоқистон табриқоти самимӣ ва таманниёти бехтарини ин ҷонибро ирсол менамоем.

Ҷониби Тоҷикистон натиҷаҳоеро, ки кишварҳои мо тӯли ин давра дар роҳи таҳкими тавсеаи робитаҳои дӯстӣ ба даст овардаанд, хеле арзишманд медонад. Дар ин замон асосҳои бозғатимоди шартномавӣ ҳуқуқӣ ва василаҳои муассири танзими ҳамкории байнидавлатӣ ба вуҷуд оварда шудаанд. Боиси хушнудист, ки муносибатҳои ҳамкорӣ мо бо таъия ба ин заминаи мустақам ва усулҳои ҳалаллопазирӣ эътиמודи эҳтиромӣ яқдигарӣ ва шарикӣ стратегӣ имрӯзо дар ҳамаи самтҳо бо суръати баланд рушд ёфта истодаанд.

Бовар дорам, ки мо мутобик ба манфиатҳои аслии мардумонамон минбаъд низ ҷиҳати ба сатҳи боз ҳам баландтар баровардани ҳамкорӣҳои амалии мутаносибан судманди ҷонибҳо сазо талоши муштарак ба ҳарч хоҳем дод.

Аз самими қалб ба Шумо, мухтарам Қосим-Жомарт Кемелевич, сиҳатмандӣ бардавом ва дар фаъолияти давлатиатон комёбиҳои бузург, ба мардуми дӯсти Қазоқистон сулҳу пешрафти устувор ва шуқуфӣ орзумандам».

Дар номаи шодбошии Президенти Ҷумҳурии Қазоқистон мухтарам Қосим-Жомарт Тоқаев ба унвони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон чунин гуфта шудааст: «Мухтарам Эмомалӣ Раҳмон!

Табриқоти самимии маро ба муносибати 30-солагии барпо намудани муносибатҳои дипломатӣ миёни Қазоқистон ва Тоҷикистон қабул фармоед.

Дар тӯли солҳои сипаришуда кишварҳои мо робитаҳои байнидавлатии ғуноғунҷанба ба мутаносибан судмандро роҳандозӣ намудаанд, ки дар рӯҳияи шарикӣ, воқеан, стратегӣ бемайлони таҳким ёфта истодаанд.

Муқоламаи ошкорову бозғатимод дар ҳамаи сатҳҳо, рушди босуръати ҳамкорӣ дар соҳаҳои тиҷоративу иқтисодӣ ва фарҳангиву гуманитарӣ, ҳамчунин, ҳамкорӣҳои бомуваффақиятӣ ҳар ду кишвар дар арсаи байналмилалӣ далели ин гуфтаҳо мебошад.

Марҳилаи навро дар таърихи муносибатҳои дуҷонибаамон ҳусни оғоз баҳшида, омодагии худро барои кори зичи муштарак бо Шумо ҷиҳати ба сатҳи боз ҳам баландтар баровардани ҳамкорӣҳои Қазоқистон ва Тоҷикистон бори дигар таъкид менамоем.

Ба Шумо, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон, дар фаъолияти давлатии пурмасъултон комёбиҳои минбаъда ва ба мардуми бародари Тоҷикистон некуаҳволӣ ва шуқуфӣ орзумандам».

СУҲБАТИ ТЕЛЕФОНӢ

Ҳафтуми январи соли 2023 суҳбати телефонии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бо Президенти Ҷумҳурии Қазоқистон мухтарам Қосим-Жомарт Тоқаев баргузор гардид.

Дар оғоз сарони давлатҳо ба муносибати 30-солагии истиқрори муносибатҳои дипломатӣ миёни Тоҷикистон ва Қазоқистон ҳамдигарро табрик гуфтанд.

Президентҳои ҳар ду кишвар қаноатмандӣ сатҳи баланди муносибатҳои дуҷонибаро, ки бар пояи анъанаҳои неки дӯстӣ, эҳтиром ва эътимоди байниҳамдигарӣ асос ёфтаанд, таъкид карданд.

Ҷонибҳо тамоюли рушди афзояндаи шарикӣ стратегӣ Тоҷикистону Қазоқистонро дар соҳаҳои сиёсӣ, тиҷоративу иқтисодӣ ва фарҳангиву гуманитарӣ, ҳамчунин ҳамкорӣҳои зичи ҷонибхоро дар арсаи амниятӣ ва дар ҷорҷубаи созишҳои байналмилалӣ, баланд арзёбӣ намуданд.

Мавриди зикр аст, ки Қазоқистон яке аз шарикони асосии тиҷоратии Тоҷикистон маҳсуб меёбад. Ҳиссаи он дар тиҷорати хориҷии кишвари мо аз рӯи натиҷаҳои 11 моҳи соли сипаришуда 19,6 фоизро ташкил медиҳад.

Дар ин замина роҳбарони Тоҷикистон ва Қазоқистон роҳҳои тавсеаи минбаъдаи робитаҳои ғуноғунҷанбаи ҳар ду кишварро, пеш аз ҳама, тавассути ғайи гардонидани ҳамкорӣҳои амалӣ бо мазмуну муҳтавои мушаххас, мавриди баррасӣ қарор доданд.

Дар ҷараёни суҳбат мубодилаи афкор атрофи масъалаҳои мубрами рӯзномаи байналмилалӣ ва минтақавӣ сурат гирифт.

САМТИ НАВИ ФАӢОЛИЯТ ВА ДАСТОВАРДИ АРЗАНДАИ РУСТАМИ ЭМОМАЛӢ

Шарҳи қонун

Пӯшида нест, ки баъзеҳо дар бораи фаъолияти ҳуқуққодкунӣ маълумоти кофӣ надоранд ва маҳз ин то ҷое боиси ба миён омадани андешаҳои нодуруст мегардад. Ҳуқуққодкунӣ, ҷунонки дар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» шарҳ дода шудааст, фаъолияти расмӣ субъекти ҳуқуққодкунанда оид ба таҳия, қабул, интишор ва қатъи амали санади меъёрии ҳуқуқӣ мебошад.

Ба ибори дигар, раванди эҷоди санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки аз таҳияи лоиҳаи санади меъёрии ҳуқуқӣ оғоз ёфта, минбаъд зинаҳои баррасӣ, қабул, интишор ва қатъи ин санади меъёрии ҳуқуқиро дар бар мегирад, фаъолияти ҳуқуққодкуниро пурра фаро мегирад. Ҳамин тавр, марҳилаи таҳияи лоиҳаи санади меъёрии ҳуқуқӣ қабул, интишор ва қатъи амали он, яъне беътибор донистани санади меъёрии ҳуқуқӣ, дар маҷмӯъ фаъолияти ҳуқуққодкуниро ташкил медиҳад. Фаъолияти ҳуқуққодкунӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» ба танзим дароварда шудааст, ки бори аввал 13-уми ноябри соли 1998 тасдиқ ва тӯли 19 соли охир,

бо дарназардошти воқеаҳои муҳими таърихӣ дар ҳаёти халқ, пайдоиш ва рушди муносибатҳои нави ҷамъиятӣ се маротиба дар таҳрири нав қабул гардид. Бори охир соли 2017 дар таҳрири нав қабул карда шуд ва бисёр масъалаҳои баҳсгараз дар он ҳалли худро ёфтанд. Он аз 96 модда иборат буда, 26 моддаи он бевосита ба масъалаҳои тартибӣ таъия, қабул, интишор ва қатъи амали санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ бахшида шудааст.

Маълум аст, ки фаъолияти ҳуқуққодкунӣ тавассути субъектҳои ҳуқуққодкунанда амалӣ карда мешавад. Зикр кардан бамаврид аст, ки то қабули Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» дар таҳрири нав (соли 2017) дар моддаи 5 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ» (таҳрири соли 2009) ба номгуи субъектҳои ҳуқуққодкунанда халқи Тоҷикистон, ҷаласаҳои яқҷояи Маҷлиси миллий ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, вазоратҳо, кумитаҳои давлатӣ ва дигар макромоти давлатӣ, Маҷлиси вакилони

халқи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо ва шаҳри Душанбе, райсони Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо ва шаҳри Душанбе, Маҷлиси вакилони халқи шаҳрҳо ва ноҳияҳо, райсони шаҳрҳо ва ноҳияҳо, макромоти худидоракунӣ шаҳрак ва деҳот ворид буданд.

Айни ҳол тибқи муқаррароти қисми 1 моддаи 7 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ», ки дар таҳрири

нав қабул гардид, мушаххас карда шуд, ки субъектҳои ҳуқуққодкунанда халқи Тоҷикистон, ҷаласаҳои яқҷояи Маҷлиси миллий ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, вазоратҳо, кумитаҳои давлатӣ, макромоти назди Президен-

ти Ҷумҳурии Тоҷикистон, макромоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Бонки миллии Тоҷикистон, Маҷлиси вакилони халқи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо ва шаҳри Душанбе, райсони Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо ва шаҳри Душанбе, Маҷлиси вакилони халқи шаҳрҳо ва ноҳияҳо, райсони шаҳрҳо ва ноҳияҳо, макромоти худидоракунӣ шаҳрак ва деҳот мебошанд. Пешсафӣ ин раванд парламент аст. Вақолати мақоми олии намояндагӣ ва қонунгузор - Маҷлиси миллий ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ҳамчун субъекти ҳуқуққодкунанда Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Дастури Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудаанд. Аз ҷумла, моддаҳои 60 ва 61 Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, моддаҳои 59 ва 60 Қонуни конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон» муқаррар менамоянд, ки қонунҳоро Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул менамояд.

(Давомаш дар сах. 3)

МУЛОҚОТИ МАҲМАДТОИР ЗОКИРЗОДА БО ИНТИХОБКУНАНДАГОН

Тавре қаблан иттилоъ додем, аз 30-юми декабри соли 2022 то 8-уми январи соли 2023 вакилони Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри ноҳияҳои ҷумҳурии бо интихобкунандагон вохӯрда, Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки 23-юми декабри соли 2022 ироа гардид, шарҳу эзоҳ доданд.

Дар доираи чунин нақша - ҷараёниҳо Раиси Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Маҳмадтоир Зокирзода бо интихобкунандагон дар ноҳияҳои Нуробод, Рашт, Сангвор, Тоҷикобод ва Лахш мулоқот намуд.

Маҳмадтоир Зокирзода зимни мулоқот иброз намуд, ки дар Паёми Президенти мамлакат ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дастовардҳои соли 2022, вазифаҳои навабӣ барои соли 2023 ва ҳадафу мақсадҳои барномавии мамлакат барои ояндаи наздик муқаррар гардид.

Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон бо қаноатмандӣ иброз доштанд, ки ба шарофати заҳмати содиқонаи мардуми кишвар раванди созандагиву ободкорӣ бо-маром идора ёфта, нақшаи барномаҳои пешбинигардида ҷиҳати таъмин намудани рушди устувори иқтисодӣ миллий ва баланд бардоштани сатҳу сифати зиндагии сокинони мамлакат ҳадафмандона амалӣ карда шуданд.

Сарфи назар аз таҳаввулоти дар иқтисоди ҷаҳон идомашуда таъсири манфии

омилҳои берунӣ ба иқтисоди миллии мо, дар натиҷаи татбиқи самаранокӣ илҳоти иқтисодӣ, амалӣ кардани стратегияву барномаҳо ва тадбирҳои зиддибуҳронӣ дар панҷ соли охир рушди иқтисодӣ Тоҷикистон ҳамаасла ба ҳисоби миёна дар сатҳи 7,3 фоиз таъмин гардида, Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ аз 71 миллиард ба 115 миллиард сомонӣ расид ва ба ҳар сари аҳоли 1,5 баробар афзоиш ёфт. Аз ҷумла, соли 2022 қорҷи ҷиҳати устувор нигоҳ доштани нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, қорқш додани таъсири ҷавфҳои эҳтимоли ба иқтисоди миллий, фаъолияти босуботи низоми бонкӣ, афзоиши истеҳсоли маҳсулоти саноативу кишоварзӣ, беҳтар гардонидани фазои сармоягузорӣ ва дастгирии соҳибкорӣ тақвият пайдо карда, рушди иқтисодӣ миллий дар сатҳи 8 фоиз таъмин карда шуд.

Зимнан, таъкид гардид, ки дар панҷ соли охир сатҳи некуаҳволии мардум тадриҷан баланд шуда, даромади пулии аҳоли аз 41,1 миллиард сомонӣ соли 2018 ба 87 миллиард сомонӣ дар соли 2022 расонида шуд, яъне 2,1 баробар зиёд гардид. Музди миёнаи меҳнат дар кишвар яқҷояи баробар ва андозаи нафақаи нхрий 1,3 баробар афзоиш ёфт.

Таъкид шуд, ки дар давраи солҳои 2018-2022 аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ 842 бинои муассисаи таълимӣ барои 382 ҳазор хонанда, аз ҷумла дар соли 2022-юм 190 бинои таълимӣ барои 87 ҳазор хонанда, сохта, ба истифода дода шудааст.

Маҳмадтоир Зокирзода зикр кард, ки дар 31 соли истиқлолияти давлатӣ 3430 муассисаи нави таълимӣ барои қариб якуним миллион хонанда сохта, ба истифода дода

шуд. Ҳол он ки дар 70 соли то замони истиқлолият ҳамагӣ 3229 муассисаи таълимӣ бунёд гардида буд.

Ҳоло дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии кишвар 2 миллиону 300 ҳазор хонанда ба таҳсил фаро гирифта шудаанд. Соли 1991 ин нишондиҳанда ҳамагӣ 1 миллиону 325 ҳазор нафарро ташкил медод.

Ҳамчунин, таъкид шуд, ки агар то соли 1991 дар мамлакат ҳамагӣ 2862 муассисаву иншооти тандурустӣ бо фарогирӣ 52 ҳазору 800 корманд фаъолият дошта бошад, пас дар давраи соҳибистиклолӣ, хусусан дар 25 соли охир, 2827 муассисаву иншооти тандурустӣ сохта, ба истифода дода шудааст.

Ҳамчунин, дар панҷ соли охир шумораи қарзгирандагон аз 564 ҳазори соли 2018 то ба 2 миллиону 336 ҳазор дар соли 2022 расида, 4,1 баробар афзоиш ёфтааст, ки ғайилокии иқтисодии аҳоли ва соҳибкоронро нишон медиҳад. Дар ин давра қарзҳои додашуда 55 миллиард сомониро ташкил кард, ки 36 фоизи он ба соҳибкорӣ истеҳсолӣ рост меояд.

Ҳар қадар ки аз ҷониби бонҳо ва ташкилотҳои қарзӣ ба аҳоли ва субъектҳои хоҷагидор қарзҳои дастрас зиёд пешниҳод карда шаванд, суръати рушди соҳаҳои иқтисодиву иҷтимоӣ ва сатҳи зиндагии аҳоли ҳамон қадар баланд мегардад. Бо ин мақсад Пешвои миллат Бонки миллиро вазифадор намуданд, ки яқҷо бо Вазорати молия, БДАТ «Амонатбонк» ва «Саноатсодиротбонк» ҷиҳати ҳавасмандгардонии пасандозгузoron ва паст намудани фоизи қарзҳои ба соҳаҳои ғуноғуни иқтисодиёт, махсусан, ба соҳибкорӣ истеҳсолӣ пешниҳодшаванда,

инчунин, бо фоизи дастрас афзоиш додани пешниҳоди қарзҳои ипотеки қорҷагӣ намо-янд,- иброз намуд Маҳмадтоир Зокирзода.

Ҳамчунин зикр шуд, ки дар доираи сиёсати пешгирифтаи Давлату Ҳукумат доир ба дастгирии фаъолияти соҳибкориву сармоягузорӣ дар замони соҳибистиклолӣ тадбирҳои зарурӣ амалӣ гардида, дар ин самт барои соҳибкорон имтиёзу сабукиҳои зиёд қорӣ шуданд. То имрӯз ба онҳо беш аз 120 навяи имтиёзу сабукиҳои андозиву гумруқӣ пешниҳод гардида, шумораи сохторҳои бақайдгирии давлатии фаъолияти соҳибкорӣ аз қор адад ба ақ адад расонида шуд ва хизматрасонӣ бошад, дар ин самт ба таври роӣгон ба роҳ монда шуд.

Соли 2022 маблағи имтиёзҳои андозиву гумруқии истифодагардида зиёда аз 12 миллиард сомониро ташкил дода, аз ҳисоби паст ва бекор кардани меъёрҳои панҷ на-муди андоз зиёда аз 1,5 миллиард сомонӣ ҳамчун дастгирӣ дар ихтиёри субъектҳои соҳибкорӣ боқӣ мемонад.

Маҳмадтоир Зокирзода, ҳамчунин, гуфт, ки бо мақсади идора додани илҳоти соҳа ва танзими муносибатҳои иқозатдиҳӣ ва иқозатномадиҳӣ пешниҳод гардид, ки дар ин самт қонунгузорӣ соҳа тақкил дода шуда, муносибатҳои зикргардида дар доираи як санади меъёрии ҳуқуқӣ танзим ва шумораи онҳо то 60 фоиз ихтисор карда шавад.

Раиси Маҷлиси намояндагон роҷеъ ба рушди саноат ва афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти соҳа ибрози назар карда, афзуд, ки дар Паём, ҳамчунин, аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таъкид гардид, ки тадбирҳои дар самти рушди саноат ва афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти соҳа андешидашуда имкон фароҳам оварданд, ки дар панҷ соли охир афзоиши номгуи маҳсулоти саноатии истеҳсоли ватани ба зиёда аз 40 фоиз расонида шавад. Дар ин давра 1382 қорғоҳу қорхонаи саноатӣ бо таъсири 15 ҳазор қорӣ қори нав мавриди истифода қарор дода шуд.

(Давомаш дар сах. 2)

